

CLAUDIE GALLAY

Tyrskyt WSOY

Claudie Gallay

TYRSKYT

SUOMENTANUT TITIA SCHUURMAN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Lucilelle,

*Tunnistatte minut kyllä, olen
se joka kulkee ohi...*

René-Paul Entremont

Cet ouvrage bénéficie du soutien du Centre national de livre
et de Culturesfrance, opérateur du ministère français des affaires étrangères
et européennes et du ministère français de la culture et communication.

Tämän teoksen ensijulkaisua ja kääntämistä tukivat
Centre national du livre ja Culturesfrance / Ranskan ulko- ja
Eurooppa-ministeriö ja Ranskan kulttuuriministeriö.

Ranskankielinen alkuteos
Les Déferlantes

Original Publisher Copyright © Rouergue, 2008
Suomenkielinen laitos © Titia Schuurman ja WSOY 2019

ISBN 978-951-0-43629-5
PAINETTU EU:SSA

NÄIN LAMBERTIN ENSIMMÄISEN kerran sinä päivänä kun rajumyrsky nousi. Taivas oli musta, pilvet aivan matalalla, ulapalla jyrähteli jo kovaa.

Hän oli tullut hiukan minun jälkeeni ja asettunut teras-sille, pöytään johon tuuli osui täysillä. Aurinko häikäisi, hän siristeli silmiään, näytti siltä kuin hän olisi itkenyt.

Katsoin häntä, en siksi että hän oli valinnut huonoimman pöydän enkä siksikään että hän siristeli. Katsoin häntä siksi että hän tupakoi niin kuin sinä, katsellen jonnekin kaukaisuuteen, hieroen peukalolla huuliaan. Kuivat huulet, kenties kuivemmat kuin sinulla.

Ajattelin että hän oli toimittaja, kevätpäiväntasauksen myrskystä voi saada hyviä valokuvia. Rantapadon takana tuuli nosti aaltoja, ajoi virtauksia, Raz Blanchardin virtauksia, mustia virtoja jotka tulivat matkojen päästä, pohjoisemmilta meriltä tai Atlantin syövereistä.

Morgane tuli ulos satamaravintolasta. Hän näki Lambertin.

– Te ette ole täältä, hän sanoi ja kysyi mitä Lambert halusi.

Hänen äänensävyänsä oli juro niin kuin aina kun hän joutui palvelemaan asiakkaita huonolla säällä.

– Tulitteko myrskyä katsomaan?

Mies pudisti päätään.

– Prévertin takiako sitten? Kaikki tulevat Prévertin takia...

– Etsin yöpymispaikkaa, Lambert sanoi lopulta.

Morgane kohautti olkapäitään.

– Ei tämä ole hotelli.

– Missä niitä olisi?

– Kylässä on yksi, vastapäätä kirkkoa... tai sitten La Roguessa. Sisämaassa. Pomo tuntee yhden irlantilaisnaisen, se pitää täysihoitolaa... Haluatteko sen numeron?

Mies nyökkäsi.

– Entä saako täällä ruokaa?

– Kello on kolme...

– Entä sitten!

– Kolmelta saa vain kinkkupatonkia.

Morgane viittoi taivaalle, kohti etenevää pilvirintamaa. Sen alta pilkotti hiukan auringonvaloa. Enää kymmenen minuuttia, niin olisi yö.

– Tulee vedenpaisumus! Morgane sanoi.

– Ei vedenpaisumus mitään estä. Kuusi osteria ja lasi viiniä?

Morgane hymyili. Lambert oli aika komea kaveri. Morgane halusi panna hänelle hanttiin.

– Terassille tarjoillaan vain juomia.

Minä join mustaa kahvia parin pöydän päässä Lambertin takana. Muita asiakkaita ei ollut. Sisälläkin oli tyhjää.

Kivien halkeamiin oli juurtunut pieniä harmaalehtisiä kasveja. Tuulessa ne näyttivät ryömivän.

Morgane huokasi.

– Pitää kysyä pomolta.

Hän pysähtyi minun pöytäni kohdalla, naputteli pöydän puureunusta punaisilla kynsillään.

– Kaikki ne tulevat Prévertin takia... Miksi tänne muuten kukaan tulisi?

Hän vilkaisi olkansa yli ja katosi sisälle. Luulin ettei hän palaisi, mutta hetken päästä hän tuli jälleen ulos mukanaan lasi viiniä, leipää pikkulautasella ja osterit merileväpedillä, hän asetti kaiken Lambertin eteen.

Myös irlantilaisnaisen puhelinnumeron.

– Pomo sanoi että olkoon osterit, mutta ulos ei laiteta pöytäliinaa... ja paras pitää kiirettä, kohta tulee vettä ja lujaa.

Minä tilasin toisen kahvin.

Lambert joi viiniään. Hän piteli lasia kömpelösti, mutta osterien syöminen kyllä sujui.

Morgane pinosi tuolit, työnsi ne kaikki seinää vasten ja kiinnitti ketjulla paikoilleen. Hän ilmeili minulle vaivihkaa.

Omalta paikaltani näin koko sataman. Ja Kyntevän, sen talon jossa me asuimme, Morgane ja hänen veljensä Raphaël alakerrassa, minä yksinäni yläkerran asunnossa.

Sata metriä ravintolasta eteenpäin, vain satamalaituri välissä, talo seisoi tien päässä, melkein meressä. Ympärillä ei mitään. Myrskypäivinä vain vedenpaisumus. Täkäläiset sanoivat että täytyi olla hullu asuakseen sellaisessa paikassa. Talo oli saanut nimekseen Kyntevä siksi, että tamariskien oksat kirskuivat kuin kynnet raapiessaan ikkunaluukkuja.

Ennen se oli ollut hotelli.

Milloin ennen?

1970-luvulla.

Satama ei ollut suuren suuri. Se oli kuin jokin maailman ääri, kourallinen ihmisiä ja vain muutama vene.

La Hague.

Cherbourgista länteen.

Itään vai länteen, en koskaan muista.

Olin tullut tänne syksyllä villihamhien mukana, vähän yli puoli vuotta sitten. Tein töitä Caenin yliopiston ornitologian laitokselle. Tarkkailin lintuja, laskin niitä, kahden talvikuukauden ajan olin tutkinut merimetsojen käyttäytymistä kovina pakkaspäivinä. Niiden hajuaistia, näköaistia... Tuntikausia ulkona tuulessa. Kevään tullen tutkin muuttolintuja, laskin munia ja pesiä. Siinä oli yksitoikkoisuutta, sitä minä tarvitsin. Tutkin myös syitä muuttolintujen vähenemiseen La Haguen alueella.

Minulle maksettiin huonosti.

Mutta minulla oli katto pään päällä.

Enkä ollut koskaan ennen nähnyt rajumyrskyä.

KAKSI ISOA LOKKIA lensi veneiden eteen kirkumaan kaula pitkänä, siivet levällään, koko ruumis taivasta kohti kurkottaen. Äkkiä ne vaikenivat. Pilvipeite paksuuntui entisestään, taivas kävi aivan tummaksi, vaikka ei ollut yö.

Tämä oli jotain muuta.

Uhka.

Juuri se oli saanut linnut vaikenemaan.

Minua oli varoitettu: Kun se alkaa, ei pidä jäädä ulos.

Kalastajat tarkistivat veneiden kiinnitykset vielä viimeisen kerran ja lähtivät sitten kaikki, yksi toisensa jälkeen. Nopea vilkaisu meidän suuntaamme.

Miehet ovat vahvempia nousuveden aikaan, niin täällä sanotaan. Naiset käyttävät niitä hetkiä hyväkseen ja käyvät miehiin kiinni. Painautuvat miesten syliin missä he sitten

ovatkin, navettojen perillä ja venevajoissa. Antautuvat heille.

Tuuli ulvoi jo. Ehkä juuri se oli kaikkein hurjinta, vielä aaltojakin hurjempaa. Tuo tuuli, joka ajoi ihmiset pois.

Jäljellä olivat meidän kaksi terassipöytäämme, ympärillä ei enää ketään.

Lambert kääntyi. Hän katsoi minua.

– Pirunmoinen ilma! hän sanoi.

Morgane tuli ulos: Saako viedä?

Hän keräsi Lambertin lautasen, leivän, minun kuppini.

Ravintolan isäntä oli laittanut teljet valmiiksi, hän lukitsi jo ovea.

– Kohta viuhuu! hän sanoi.

Morgane kääntyi minuun päin.

– Jäätkö sinä?

– Jään, vielä pariaksi minuutiksi...

Halusin nähdä, sen verran kuin voisin. Nähdä, kuulla, tuntea. Morgane kohautti olkapäitään. Ensimmäinen pisara läiskähti pöytälevyyn.

– Tuolit sitten pöytien alle kun lähдете!

Nyökkäsin. Lambert ei vastannut. Morgane lähti juosten, käsivarret tiukasti vatsan ympärillä, hän juoksi koko matkan ravintolalta Kyntevälle asti, pääsi ovelle ja hävisi sisälle.

Ensimmäinen salama räpähti jossain Alderneyn saaren yllä, toinen lähempänä. Ja sitten tuuli jysähti rantapatoa vasten, ensimmäinen puuska, kuin raju isku. Laudat alkoivat paukkua suojakatoksessa, jossa Max korjasi venettä. Jossain kolisi huonosti kiinnitetty ikkunaluukku.

Meri kovettui, se muuttui mustaksi ikään kuin jokin sie-tämätön olisi kuristanut sitä sisältäpäin. Tuulen korviahuu-

maava jyly sekoittui aaltojen pauhuun. Se alkoi käydä ahdistavaksi. Nostin kaulukset pystyyn. Panin tuolini paikalleen.

Lambert pysyi yhä aloillaan. Hän veti taskustaan tupakka-askin. Hän näytti tyyneltä, välinpitämättömältä.

– Lähdettekö te? Minä nyökkäsin.

Myrskypäivinä tuulet ovat kuin kadotettujen sielujen kurimuksia. Kerrotaan että ne ovat pahoja sieluja, jotka tunkevat sisälle taloihin perimään saataviaan. Kerrotaan – siis me kerromme, me jäljelle jääneet, elävät.

– Mitenkäs tähdet, näkyykö niitä täällä koskaan? Lambert kysyi osoittaen taivasta yläpuolellamme.

– Kyllä joskus.

– Kaupungeissa ei enää näy.

Tuuli raastoi hänen ääntään.

Se oli hidas ääni.

– Siis katuvalojen takia, kaupungissa, hän selvensi.

Hänellä oli edelleen tupakka-aski kädessä. Hän käänteli sitä konemaisesti yhä uudelleen. Hänen läsnäolonsa teki myrskyn lähestyvän uhan vieläkin ahdistavammaksi.

– Harvinaistahan se on, vai mitä?

– Mikä on harvinaista?

Hän epäröi pari sekuntia ja sipaisi peukalolla huultaan. Minä katsoin häntä, hänen kasvojaan, silmiään.

Hänen äskeistä eletään.

Heti sen jälkeen kuulin viuhuvaa ääntä. Ehdin väistää taaksepäin. Varjo joka löi minua kasvoihin oli punainen. Tunsin poskessani puraisun. Se oli pelti, kahden kämmenen kokoinen peltilevy. Se lensi kymmenkunta metriä, ja sitten tuuli löi sen lakoon maahan. Ja raahasi kauemmas. Kuulin miten sora ratisi. Kuin hampaat hiekkaa vasten.

Kokeilin kädellä. Sormissani oli verta.

– Mikä on harvinaista? kuulin kysyväni toistamiseen, katse yhä pellissä.

Hän sytytti savukkeensa.

– Tähdet, hän vastasi.

Hän toisti sen: Kaupungissa taivaalla näkyy harvoin tähtiä...

Ja sitten hän osoitti poskeani: Teidän pitää hoitaa tuo.

Myöhemmin huoneessani, kämmenet ikkunaa vasten seis-
tessäni näin kasvoni, pellin jättämän punaisen jäljen.

Naarmu oli turvonnut, kuuma. Irronneen pellin raapaisuun voi kuollakin.

Pellit, ruoste.

Hän oli puhunut kaupungeista. Hän oli sanonut: Jois-
sain paikoissa ei enää näy tähtiä.

Paljaat jalkani lattialla. Sormenjäljet ikkunaruu-
dussa. Puhdistin haavan viinapulloon jääneellä tilkalla.

Jäin ikkunaan. Huoneeni oli aaltojen puolella. Parisänky
ja takki. Kaksi lysähtänyttä nojatuolia. Pöydällä oli pahvi-
laatikko, jossa oli kiikarini, ajanottokelloni ja lintukirjoja.
Yksityiskohtaisia karttoja, valokopioita, luetteloja.

Laatikon pohjalla kourallinen kuulakärkikyniä. Loki-
kirja. Olin pitänyt sitä puoli vuotta. En tiennyt kuinka
kauan olisin täällä. Ennen olin Avignonin yliopistossa bio-
logian opettajana. Opetin ornitologiaa. Kävin opiskelijoi-
den kanssa linturetkillä Camarguessa. Vietimme yökausia
tolppien varaan rakennetuissa kojuissa.

Sinun jälkeesi pidin kaksi vuotta sapattivapaata, luulin
että kuolisin. Tulin tänne.

Edellinen vuokralainen oli yhtenä aamuna noin vain
lähtenyt. Ei kuulemma kestänyt enää yksinäisyyttä. Hän oli

jättänyt kaappeihin ruokaa, keksipaketteja. Sokeria purkissa. Maitojauhettakin, ja kahvia pienissä, ruskeissa paperisissa annospusseissa. Paperissa vihreän puun kuva, reilua kauppaa. Kirjoja.

Vanha radio. Televisio. Kuva ei toiminut, ääni vain.

Tiskialtaan alla kaksi pulloa. Juomakelvotonta viiniä, muovin makuista. Join sen silti, itsekseni, kerran kun oli kaunis ilma.

Kiersin ikkunasta toiseen. Näin mustaa taivasta en ollut koskaan nähnyt. Mantereen puolella pilvet kasautuivat lyijynras-kaaksi vaipaksi kukkulan ylle. Veneet keinuivat. Lambert oli noussut pöydästä, mutta oli vielä satamalaiturilla. Pusakka kiinni, kädet taskuissa. Hän mittaili laituria askelillaan.

Ei satanut, mutta meren ylle oli kerääntymässä pahaenteinen, salamoiden raidoittama sademuuri, joka lähestyi. Ukkonen alkoi jyristä. Lambert astui muutaman askelen rantapadon suuntaan, tuuli oli liian kova, sitä vasten ei enää pystynyt kulkemaan. Otin kiikarini, tarkensin hänen kasvoihinsa. Pisarat piiskasivat hänen poskiaan.

Hän pysyi siinä monta pitkää minuuttia, ja sitten iski salama ja sade löi alas ryöppynä.

Satamalaiturilla ei ollut muita autoja kuin hänen. Ei muita eläviä olentoja kuin me kolme Kyntevässä.

Me kolme ja hän ulkona.

Hän oli sateessa.

Ensimmäinen aalto löi rantapadon yli. Niitä tuli lisää. Ja niiden mukana tuli helvetillinen meteli. Ikkunaani iskeytyi lintu, varmaan riehuvien tuulten yllättämä, iso kalalokki. Se jäi hämmästyneen näköisenä ikkunaa vasten muutamaksi sekunniksi, sitten tuuli tarttui siihen taas, nosti ja vei mukanaan.

Rajuilma puhkesi täydellä voimalla. Tyrskyt löivät taloa vasten. Painoin kasvot ikkunaan ja yritin nähdä ulos. Katulyhdyt olivat sammuksissa. Valoa ei enää ollut. Salamoiden loisteessa näytti siltä kuin majakkaa ympäröivät kalliot hajoaisivat säpäleiksi. Sellaista en ollut koskaan nähnyt. En tiennyt olisinko halunnut olla jossain muualla.

Kun katsoin laiturille, näin ettei Lambertin auto ollut enää siellä. Se ajoi takaisin kylän suuntaan. Etääntyvät takavalot. Sitten ei mitään.

SITÄ KESTI TUNTIKAUSIA, sitä hirveätä vedenpaisu-
musta. Enää ei tiennyt mikä oli maata ja mikä vettä. Kyntevä huojui. En tiennyt enää piiskasiko ikkunoita sade vai ylsivätkö aallot niihin asti. Minua oksetti. Seisoin liikkumatta silmäripset ikkunaruutuja vasten, hengitys polttaen. Tarrasin seiniin.

Mustat aallot sekoittuivat myrskyssä toisiinsa kuin ruumiit. Ne olivat vesimuureja, joita myrsky ajoi, työnsi edellään, minä katselin vatsa pelosta sykkyrällä kun ne tulivat muureina ja murskautuivat kallioihin ja romahtivat ikkunoideni alle.

Nuo aallot, nuo kuohuvat tyrskyt.

Minä rakastin niitä.

Ja pelkäsinkin.

Oli niin pimeää. Monta kertaa luulin että tuuli repisi katon mukaansa. Kuulin miten palkit natisivat.

Sytytin kynttilöitä. Ne sulivat, valkoista vahaa valui pöydän puupinnalle. Kummallinen tulikuuma kalvo. Salaman valossa näin satamalaiturin, se oli veden vallassa ikään kuin

meri olisi noussut maalle ja nielaissut kaiken. Salamoita tuli lisää. Salamoita kuin kaltereita. Luulin ettei se loppuisi ikinä.

Raphaël oli ateljeessaan, valtavassa huoneessa, joka oli suoraan minun huoneeni alapuolella. Välissämme oli puulattia. Kuulin kun hän liikkui. Ja näinkin hänet, kun vain asetuin lattialle makaamaan ja tiirailin lautojen välistä, pie-nestä, parimillisestä raosta, joka oli maton alla.

Kaikki sanoivat ettei täällä voinut asua, näin lähellä merta. Niin lähellä että tuntui kuin oltaisiin meressä.

Oliko päivä? Yö? Yritin nukkua. Täkin alla oli liian kuuma. Ilman täkkiä liian kylmä. Suljin silmät. Näin taaskin pellin. Sen varjon. Kuulin Lambertin äänen sekoittuneena yöhön, pellin inhottavan kirskun. Kellon tikityksen ran-teessani, kaiken yhtenä sekamelskana. Heräsin, olin hiessä.

Kamiinan hormi kulki huoneeni kautta, se lämmitti ilman ja jatkui katon läpi ulos. Putki oli läkkipeltiä. Lämpö sai sen värisemään.

Raphaël käveli kuin villieläin häkissä, hän pelkäsi veis-tostensa puolesta. Pelkkää kipsiä, pelkkää savea. Hän tapasi sanoa, että jos yksikin ikkuna rikkoutuisi, kaikki jäisi veden alle.

Hän syyti kamiinaan halkoja ikään kuin tuli voisi saada meren perääntymään.

Kuulin hänen ulvovan.

– Talo on kestänyt ennenkin, vielä se kestää!

Painauduin lattianrakoa vasten. Raphaël oli sytyttänyt isot kyntteliköt. Kaikkine patsaineen ateljee oli kuin kirkko.

Katsoin haavaani kynttilän valossa. Se oli tummunut melkein violetiksi.

Ihmiset sanoivat minua Kynteväksi, niin ikään he sanoivat minua Outolaiseksi, muukalaiseksi, muualla syntyneeksi, kuten olivat sanoneet kaikkia jotka olivat asettuneet tänne ennen minua. Ja kaikkia jotka tulisivat minun jälkeeni. Heitä tulisi.

Raphaël sanoi minua Prinsessaksi.

Lilille minä olin Miss.

Sinulle minä olin Salamyhkäinen. Se nimi sinun suusasi, niin sinä minua nimitit. Sanoit että se johtui silmistäni ja kaikesta mitä missä häälyi.

Lämmitin kämmmentäni kynttilänliekin kuumuudessa, painoin sen haavaa vasten. Pistelin kynttilän vahaan tulitikkuja.

Jo kuukausia ilman sinua. Puute imi kaiken itseensä. Ajankin se imi. Ja vieläpä sinun kuvasi. Jäin tuijottamaan ruosteista ikkunankehystä. Pistelin lisää tulitikkuja.

Lopulta kynttilä oli kuin voodooonukke.

Aamulla päivänvalo paljasti aution nummimaiseman. Satoi edelleen, ja tuuli vinkui. Se liukui veden pinnalla repien limaista vaahtoa pitkiksi riekaleiksi ja pudottaen ne sitten kauemmas. Surkeat röykkiöt. Satamassa veneet pysyivät vaivoin pinnalla.

Kylältä päin ajoi auto, sitten se pysähtyi. Kääntyi takaisin ennen laituria.

Oli tullut käännekohta, se äänetön hetki, jolloin meri pyörtää nostamansa aallot takaisin.

Minä nukuin. Muutama tunti unta pitkien unettomien öiden vastapainoksi. Menneiden öiden. Ja tulevien.

Join kahvia. Pengoin vaatekaappia, pinokaupalla Paris-Matcheja, ikivanhoja lehtiä, Grace Kellyn hääit ja Brelin

kuolema. Mustavalkoisia valokuvia. Vanhoja sanomalehtiäkin. Ja pölyä sieltä löytyi, rottien nakertamia paperinriekaleita. Linnun luuranko. Yhdessä kuvalehdessä Demi Mooren valokuva. Panin sen sivuun annettavaksi Raphaëlille.

Löysin Avilan Teresan elämäkerran, Etty Hillesumin päiväkirjan. Yhden kirjan välissä oli postikortti, Hopperin maalaus, nuori nainen kahvilan pöydässä. Vihreiksi maalatut seinät. Panin kirjan takaisin, kortin pidin itselläni.

Menin käytävään. Pohjoisenpuoleinen seinä oli kostea. Listojen kohdalta tihkui vettä porrasaskelmille. Seinissä valkoisia jälkiä, suolaa.

Oikealla valokytkin. Seinä rapistui pikkuhiljaa. Tapetti ei pysynyt kiinni. Se irtoili kokonaisina vuotina, kuin verhoina. Toisten ovien takana oli tyhjiä huoneita. Portaiden alapäässä oli seinässä vanha puhelin, jossa oli harmaa valintakiekko. Se oli ollut rikki jo kauan. Puhelut soitettiin laiturin puhelinkopista, siihen tarvittiin kortti. Tai sitten voi mennä Lilin baariin tai satamaravintolaan.

Raphaël sanoi, että hätätilanteessa ei auta kuin polvistua ja rukoilla. Ja naureskeli päälle.

Eteisen seinään oli naulattu kokonainen rivi puisia postilaatikkoja. Yhteen oli kirjoitettu Raphaëlin nimi, R. Delmate, kuvanveistäjä. Muitakin nimiä oli, teipattuja, irtoilevia nimilappuja. Emalikelppi: *Muistakaa sulkea ovi*. Se oli entisajoilta, jolloin talo oli ollut hotellina.

Ja myöhemmin asuntolana.

Kaikki olivat lähteneet.

Nimilaput olivat jääneet. Hyllyllä oven yläpuolella komeili täytetty koira. Se oli Raphaëlin. Sen nimi oli Dio-

genes. Se oli kuulemma kuollut kauhuun jonain myrskyyönä kauan sitten. Sille oli tullut pelosta vatsalaukun kiertymä. Koirille voi joskus käydä niin.

Laskeuduin varovaisin askelin, käsi tiukasti kaidepuussa.

Raphaël oli käytävässä. Hän oli avannut oven raolleen, yritti nähdä ulos, Kyntevän eteen. Oli liian pimeää, liian tuulista. Edes pihasta ei näkynyt häivähdystäkään.

Hän sulki oven.

Hän sanoi: Täytyy odottaa.

– Mitä sinulle on sattunut? hän kysyi nähdessään poskeni.

Kosketin sitä.

– Pellinpala lensi...

– Oliko se ruosteessa?

– Vähän.

– Oletko desinfioidut?

– Olen.

Hän katsoi haavaa ja irvisti. Hän oli viettänyt kaksi vuotta Kalkutan slummeissa. Silloin tällöin hän tuli puhuneeksi siitä mitä oli siellä nähnyt.

– Onko sinulla rokotukset ajan tasalla?

– Puhdistin viinalla.

Hän pudisteli päätään.

Televisio oli auki. Morgane nukkui sohvalla kokoon käpertyneenä, toinen käsi kuppina suun edessä. Pyöreät lanteet, raskaat rinnat, kuin jokin Boteron veistos. Rotta nukkui Morganeen kiinni painautuneena, vatsan paksujen makkaroiden lomassa.

Raphaël meni siskonsa luo.

– En tajua miten tuo pystyy nukkumaan näin hitonmoisessa metelissä.

Hän nosti Morganen kasvojen edestä hiuskiehkuran ja siirsi sen korvan taakse. Äärettömän hellä ele. Kiehkura putosi takaisin.

Hän kääntyi pois.

Hän laittoi kahvia.

Hitain liikkein. Hänellä oli aikaa. Täällä meillä kaikilla oli aikaa.

Morgane haistoi kahvin tuoksun, haukotteli. Hän työnsi peitteen yltään silmät hädin tuskin auki ja laahusti meidän luoksemme.

– ...menta.

Tukka sotkussa. Liian lyhyt hame liian paksujen reisien päällä. Hän painautui veljeään vasten.

– Viime yönä vähän möyrysi, hän sanoi.

Raphaël hymyili.

– Vähän möyrysi, joo...

Katsoin heitä. Minä olin vähän yli neljäkymmenen. Raphaël vähän alle. Morgane oli nuorin, kolmekymmentä heinäkuussa. Iltatähti, hän sanoi, ne ovat aina kauneimpia!

Hän joi kulauksen Raphaëlin mukista. Hän teki usein niin. Minäkin tein niin sinun kanssasi. Ennen. Aamuisin. Painauduin sinua vasten. Tarvitsin sinun lämpöäsi. Myöhemmin sinä aloit palella niin ettet enää kestänyt sitä.

RAPHAËL AVASI OVEN. Me katsoimme toisiamme ja astuimme kaikki kolme ulos saappaat jalassa kuin eloonjääneet katastrofin jälkeen. Joka paikassa oli oksia. Sameita lätäköjä. Tuuli vinkui vieläkin, mutta sen voima

oli vähentynyt. Maxin vene oli selvinnyt, se oli tukevasti paikallaan suojassaan, tiukasti aloilleen kiilattuna.

Me kiersimme talon.

Menimme puutarhaan. Meren puolelle. Tuoksui suolalta.

Löysin ikkunaan paiskautuneen ison kalalokin ruhjoutuneen ruumiin. Parrujen palasia, laatikoiden jäänteitä.

Aallot olivat antaneet periksi. Vesirajaa peitti paksu, keltainen vahtoreunus, ja vähän joka paikassa oli levätuppoja kuin pitkiä, meren oksentamia hiuspehkoja.

Vanha Nan oli rantapadolla käsivarret ristissä vatsan päällä. Hän oli siellä paljon ennen kaikkia muita, seisoi liikkumatta krusifiksi kädessä ulapalle katsellen. Hänellä oli myrskypukunsa, pitkä musta leninki paksua kangasta, ne jotka hänet tunsivat sanoivat että kankaasta voi lukea mustalla langalla kirjailtuja sanoja. Lankasanoja. Ja että sanat kertoivat hänen tarinansa.

Nanin tarinan.

Sanottiin myös, että hänellä oli ollut toinenkin nimi, jonka hänen oma väkensä oli vienyt mennessään. Hänen vainajansa, kokonainen perhe, jonka meri oli vienyt. Hän oli rannassa siksi, että uskoi meren antavan heidät jonakin päivänä takaisin.

Ensimmäiset autot tulivat. Kyläläiset. Yksi kalastajista sanoi, että pohjoiseen päin purjehtineesta rahtilaivasta oli karannut lautalasti ja että tuuli toisi sen tänne. Tieto levisi. Tienposkeen aivan rantaviivan tuntumaan pysäköi traktori. Muutama pakettiautokin. Max tuli. Hän halasi meitä, koska hänen veneensä oli selviytynyt. Hän odotteli lautoja miesporukan vieressä kädet taskussa, vähän uppeluksissa isossa sinisessä kangastakissaan.

Miehet puhelivat päästämättä merta silmistään. Minä tuijotin samaan suuntaan, johon he katsoivat. Valo särki silmiäni. Ennen asuin etelässä. Valoa oli liikaa. Silmäni olivat liian siniset. Ihoni liian valkoinen. Paloin talvellakin.

Minä paloin vieläkin. Kaikki me palamme. Toisesta syystä.

Laudat tulivat, niitä oli kymmenittäin, kuin ruumiita. Vaa-leita varjoja lähes mustilla aalloilla, keinuvia varjoja. Aaltojen kantamia. Ne kelluivat kaikki miehiä kohti. Vanha Nan astui eteenpäin. Hän katsoi merta, aallonpohjia. Ei hän laudoista piitannut.

Miehet eivät enää puhuneet. Tai jos puhuivat niin aivan vähän. Pari sanaa vain, pääasiat. Heidän mukanaan oli muutama nainen. Jokunen harva lapsi.

Santarmitkin olivat paikalla, ottivat nimiä muistiin. Rekisterinumeroita.

Rahtilaiva oli ankkurissa, se näkyi kaukana, juuri siinä paikassa josta lasti oli lähtenyt karkuteille. Cherbourgista oli tulossa poliisin pikavene. Lambert oli satamalaiturilla. Yksin, vähän sivussa muista, siinä nahkapusakassaan. Ihmettelin mitä hän siellä teki. Hain hänen kasvonsa kiikariin. Kulmikas, huonosti ajeltu leuka. Paksu iho, jossa oli muutama syvä juonne. Hänen housunsa olivat ryppyiset. Mietin, oliko hän nukkunut irlantilaisnaisen luona vai autossaan.

Rannalla liike jatkui, niin lautojen kuin miestenkin liike. Liejun haju sekoittui ihon hajuun ja hevosen ryntäiltä valuvan hien väkevämpään hajuun.

Minä seurasin miehiä.

Tuli auto. Hetken ajan me näimme kaikki toisemme ajovalojen keltaisessa loisteessa. Lambert astui lähemmäs.

Auton valokeilat valaisivat hänen kasvonsa. Sitten auto etääntyi ja kasvot katosivat kuin yön nieleminä.

Kuulin hänen äänensä.

Hän sanoi: Maailmanloppu on varmaan jotain tällaista.

Ehkä metelin ja puoliksi meressä olevien miesten takia.

– Niin, tällaista... mutta pahempaa, minä vastasin.

Vanha Nan oli kääntänyt selkänsä laudoille. Hän käveli miehen luota toisen luo, tutki kasvoja. Lastenkin kasvoja, hän tarttui heihin lujin käsin ahnas, epätoivoinen katse silmissään ja sysäsi heidät saman tien taas luotaan jatkaakseen seuraavan luo. Maxinkin kasvoja hän tutki. Lapset eivät panneet vastaan, heille oli selitetty: Ei pidä säikähtää, Nan etsii jotakuta. Kaikki täällä pelkäsivät häntä. Ne jotka eivät pelänneet välttelivät.

Hänen hameenhelmansa oli laahannut vedessä, nyt se laahasi hiekassa. Lambertin nähdessään hän unohti kaikki muut. Hän nosti raskasta helmaansa. Hän käveli eteenpäin kunnes oli vastatusten Lambertin kanssa. Hän katsoi Lambertia ja näytti äkkiä kuin eksyneeltä liian valkean hiuspehkonsa alla. Hän kosketti Lambertin kasvoja. Äkki-arvaamatta, Lambert ei ehtinyt väistää. Nanilla oli syyliä sormissaan. Hän olisi voinut polttaa ne pois, konsteja riitti, kaikki täällä tunsivat ne, oli omenat, sylki, pissa... Luulen että hän oli tottunut syyliinsä. Joskus hän silitteli niitä. Olin nähnyt hänen nuolevankin niitä.

Lambert sysäsi hänet pois.

– Kalat syövät niiden silmät, Nan sanoi syvällä äänellään.

Hän kallisti päätään.

– Kuutamöönä veri nousee pintaan. Kuuluu huutoja...

Hän hymyili omituisesti ja kääntyi sitten niin kuin toistenkin kohdalla, hän astui pari askelta ja palasi taas,

enemmän levottomana kuin hulluna, tutkaili vielä kerran Lambertin kasvoja, kävi läpi otsan ja silmät, niin hän teki.

Hän avasi suunsa.

– Michel...

Hän hymyili, lyhyesti ja samalla kiihkeästi.

– Sinä tulit takaisin.

Hänen ympärillään miehet jatkoivat työtään välinpitämättöminä.

– Minun nimeni on Lambert.

Nanin kasvoilla välähti taas se kauhea hymy, ja hän pudisti päätään moneen kertaan puolelta toiselle.

– Sinä olet Michel...

Hän toisti sen vielä kerran huultensa liidunvalkeiden juonteiden välistä.

Tavallisesti hän vain puristi jonkun kasvoja käsiensä välissä ja jatkoi sitten seuraavan luo. Lambertin kohdalla oli toisin. Hän halusi koskettaa, hänen täytyi koskettaa Lambertia. Hän silitti vielä miehen poskea, ja hetkeksi hänen hymynsä melkein rauhoittui.

Se oli kuvottavaa, se käsi siinä kasvoilla, vieraan ihon kosketus, varmaan kylmäkin.

Lambert sysäsi hänet pois, turhankin rajusti, miehet kääntyivät katsomaan. Nan ei sanonut mitään, hän nyökkäsi ikään kuin heillä olisi ollut yhteinen salaisuus. Hän kääntyi pois.

Hänen ruttuinen pukunsa, hiekasta kostea hameenhelma.

Lambert astahti taaksepäin. Hän oli kiusaantunut sen vuoksi, mitä oli joutunut tekemään, ja myös siksi, että miehet olivat pysähtyneet ja puhuivat hiljaa keskenään.

»Oi *Tyrskyt!* Tätä kirjaa en lukenut, minä elin sen.»

P.S. RAKASTAN KIRJOJA -BLOGI

Normandian uloimmassa niemenkärjessä sijaitsee La Hague, kylä meren ja tuulten sylissä. *Tyrskyjen* kertoja on muukalainen, lintujen tutkija, joka suree hiljattain kokemaansa menetystä. Kevätmyrskyn puhjetessa hän kohtaa satamaravintolan terassilla miehen, joka on tullut La Hagueen etsimään omaa menneisyyttään.

Tyrskyt tutustuttaa lukijan ranskalaisen syrjäkylän vaikenneisiin asukkaisiin. Lintujen tutkija ajautuu selvittämään neljänkymmenen vuoden takaisen haaksirikon arvoitusta. Mitä tuona yönä oikein tapahtui, kun majakka ei johdatellutkaan venettä turvallisesti takaisin kotisatamaan?

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-43629-5